

Bilag 1:**Driftsøkonomi og finansiering**

03-03-2009

Rammer

Som led i økonomiaftalen mellem Kommunerne og Regeringen for 2009, skal kommunerne pr. 1. januar 2010 tilbyde alle børn i daginstitutioner et sundt frokostmåltid. Aftalen giver desuden kommunerne mulighed for at hæve forældrebetalingens andelen fra 25 % til 30 %.

Sagsnr.
2009-25432Dokumentnr.
2009-125514Loven - obligatorisk frokost i alle daginstitutionerSagsbehandler
Jeppe Bønløkke Bang

I dagtilbudslovens §16a står følgende:

Der skal i alle daginstitutioner omfattet af § 19 tilbydes et sundt frokostmåltid til alle børn som en del af dagtilbudsydelsen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at forældre kan medbringe barnets frokost hjemmefra mod en reduktion i forældrebetalingen, jf. § 32, stk. 2, hvis barnet har en lægedokumenteret allergi eller anden sygdom, som kræver en specialkost, og kommunalbestyrelsen vurderer, at den ikke på forsvarlig vis kan tilbyde barnet et frokostmåltid efter stk. 1

Ingen DUT-Kompensation

Københavns Kommune tildeles ikke DUT (Det Udvidede Totalbalanceprincip) kompensation ved indførelse af frokost, selvom princippet normalt anvendes ved denne type lovændringer:

” DUT-princippet indebærer, at når Folketinget og regeringen gennemfører regelændringer af bindende karakter for kommunerne, skal det statslige bloktilskud justeres svarende til de udgiftsmæssige konsekvenser for kommunerne under ét” (www.kl.dk)

Fraværet af DUT kompensation betyder, at de betalende forældre skal dække omkostningen ved økonomiske fripladser og søskenderabat.

Forhandlingsoplægget til finansiering af frokosten på daginstitutionerne var at lade kommunerne hæve forældrebetalingens procenten fra 25 til 28 %. Som en konsekvens af den manglende DUT fik kommunerne imidlertid forhandlet sig frem til muligheden for at hæve forældrebetalingen fra 28 til 30 %.

Kostpris

I forbindelse med indførelse af obligatorisk frokost i daginstitutionerne (0-6 år) i Københavns Kommune, er den forventede udgift på 27 – 30 kr./barn/dag, baseret på analyse af det faktiske forbrug i de københavnske daginstitutioner. Denne analyse viste, at vuggestuerne anvender 39 kr./barn/dag til fuld forplejning og børnehaverne 12 kr./barn/dag til den øvrige forplejning (ekskl. frokost). På denne baggrund er det skønnet at frokostdelen koster 27 kr.

Det er i denne forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at det i denne betragtning er forudsat at alle vuggestuer tilbyder fuld forplejning og at alle børnehaver tilbyder ”øvrige forplejning” (mellemmåltider og mælk)

Til en kvalificering af prisen på 27 - 30 kr./barn/dag til børnemad i Københavns

Kommune er der taget udgangspunkt i beregninger lavet af Københavns Madhus, Gladsaxe Kommune samt Roskilde Kommune. Disse tre enheder skønner, at omkostningen til egenproduktion af frokost er følgende:

	Råvarepris	Omkostning til løn	I alt
Københavns Madhus	9 kr./barn/dag	0,5 time/barn/uge 17,62 kr.	26,62 kr.
Gladsaxe Kommune	8 kr./barn/dag	0,42 time/barn/uge 14,80 kr.	22,80 kr.
Roskilde Kommune	10,87 kr./barn/dag	0,66 time/barn/uge 23,27 kr.	34,14 kr.

(Gladsaxe Kommune har central menuplanlægning, hvorfor omkostningen til løn er lav, mens tallene for Roskilde er for fuld forplejning)

Forudsætningerne for ovenstående beregninger:

- Omkostninger til råvarer og løn i 230 åbningsdage = 46 uger
- Der beregnes med en løn svarende til en pædagogmedhjælperstilling med hygiejne-tillæg på 300.000 kr.

Beregningerne fra Københavns Madhus ligger umiddelbart over både Roskilde og Gladsaxe kommuners beregninger, men der er forskellige forudsætninger for alle tre beregninger. I forhold til egenproduceret mad er det forvaltningens vurdering, at beregningerne fra Københavns Madhus, som baserer sig på forbrug i 5 distrikters institutioner, sikrer økonomisk grundlag for et sundt frokostmåltid.

Ønskes en pris på 27 kr./barn/dag vil der ifølge denne beregning være mulighed for at give 18 kr./barn/dag til løn, svarende til ca. 0,5 time/barn/uge.

De mere specifikke elementer i tildeling af midler, såsom grundbeløb til kost for at kompensere små institutioner, vil blive beskrevet senere.

I forhold til beregningen af udgift til mad leveret udefra er fastholdt en pris på 30 kr. inkl. transport og evt. løn i institutionen. Det vurderes på nuværende tidspunkt at ca. 22% af børn helt eller delvist skal have mad leveret udefra. Der foreligger på nuværende tidspunkt ingen afsluttede udbud i andre kommuner, som kan kvalificere dette skøn.

Driftsøkonomi og finansieringsbehov

I det følgende opstilles et foreløbigt bud på driftsøkonomien på de tre scenarier. De detaljerede beregninger kan ses i Appendiks 1:

1. Frokost eksklusiv ”øvrige forplejning” i børnehaver og vuggestuer
2. Fuld forplejning i vuggestuer og frokost eksklusiv ”øvrige forplejning” i børnehaver
3. Fuld forplejning i både vuggestuer og børnehaver

Tabel 1 – Oversigt over scenarier og omkostning ved 27 kr./barn/dag

1. VG	Frokost (eksklusiv øvrige forplejning)	-29,5 mio. kr.	- 5,6 mio. kr.	(54,4 - 8,1) - (29,5 - 5,6) = 22,4 mio. kr.
-------	--	----------------	----------------	--

1. BH	Frokost (eksklusiv øvrig forplejning)	54,4 mio. kr.	+ 8,1 mio. kr.	
2. VG	Fuld forplejning	0	0	54,4 mio. kr.
2. BH	Frokost (eksklusiv øvrig forplejning)	54,4 mio. kr.	+ 8,1 mio. kr.	<u>- 8,1 mio. kr.</u> = 46,3 mio. kr.
3. VG	Fuld forplejning	0	0	97,9 mio. kr.
3. BH	Fuld forplejning	97,9 mio. kr.	+ 14,6 mio. kr.	<u>- 14,6 mio. kr.</u> = 83,3 mio. kr.

Tabel 2 – Oversigt over scenarier og omkostning ved 30 kr./barn/dag

1. VG	Frokost (eksklusiv øvrig forplejning)	-27,5 mio. kr.	- 5,2 mio. kr.	(60,0 – 8,9) <u>- (27,5 - 5,2)</u>
1. BH	Frokost (eksklusiv øvrig forplejning)	60,0 mio. kr.	+ 8,9 mio. kr.	= 28,8 mio. kr.
2. VG	Fuld forplejning	2,0 mio. kr.	+ 0,4 mio. kr.	(60,0 – 8,9)
2. BH	Frokost (eksklusiv øvrig forplejning)	60,0 mio. kr.	+ 8,9 mio. kr.	<u>+ (2,0 – 0,4)</u> = 52,7 mio. kr.
3. VG	Fuld forplejning	2,0 mio. kr.	+ 0,4 mio. kr.	(103,5 – 15,4)
3. BH	Fuld forplejning	103,5 mio. kr.	+ 15,4 mio. kr.	<u>+ (2,0 - 0,4)</u> = 89,7 mio. kr.

Af ovenstående to tabeller kan man skønne at finansieringsbehovet er som følger:

- 22,4 mio. kr. til 28,8 mio. kr. for scenarie 1 (Frokost på VG og BH).
- 46,3 mio. kr. til 52,7 mio. kr. for scenarie 2 (Fuld forplejning VG og Frokost BH)
- 83,3 mio. kr. til 89,7 mio. kr. for scenarie 3 (Fuld forplejning VG og BH)

Denne oversigt synliggør, at hver gang kostprisen ændrer sig med én krone, ændrer det finansieringsbehovet med mellem 3 og 4 mio. kr.

Takster – hvem skal betale?

Aftalen mellem regeringen og kommunerne, der giver mulighed at hæve forældrebetalingen fra 25 % til 30 % på både vuggestuer og børnehaver ved indførelse af frokost giver, mulighed for at indføre fuld forplejning på begge institutionstyper. Da det er børnehaverne, der tilføres midler, har vi i de følgende beregninger haft som målsætning, at det primært er forældrebetalingsprocenten på børnehaverne der stiger.

Der er dog flere muligheder forbundet med finansiering af frokosten, samt valg af serviceniveau på vuggestuer og børnehaver. Herunder gennemgås finansieringsmulighederne af de tre ovenstående scenarier:

1) Ved et tilbud om frokost eksklusiv øvrig forplejning på både vuggestuer og børnehaver ville man tilføre børnehaverne 15-18 kr./barn/dag og trække 9-12 kr./barn/dag på vuggestuerne.

Dette giver et finansieringsbehov på mellem 22,4 mio. kr. og 28,8 mio. kr.

Tabel 3. (Baseret på det vedtagne budget for 2009)

I 1000 kr.	25 %	Op til 26 %	Op til 27 %	Op til 28 %	Op til 29 %	Op til 30 %
FORÆLDRES EGENBETALING	0	11.697	23.694	35.391	47.688	59.985
I kr.						
Ny takst	2.997	3.113	3.233	3.349	3.472	3.594
Takststigning	0	116	236	352	475	597

Tabel 4. (Baseret på det vedtagne budget 2009)

I 1000 kr.	25 %	Op til 26 %	Op til 27 %	Op til 28 %	Op til 29 %	Op til 30 %
FORÆLDRES EGENBETALING	0	8.442	16.672	24.696	32.926	41.156
I kr.						
Ny takst	1.879	1.956	2.031	2.104	2.180	2.255
Takststigning	0	77	152	225	301	376

Ovenstående takster er beregnet på baggrund af vedtaget budget for 2009 og vurderes på denne baggrund at være det mest kvalificerede skøn på nuværende tidspunkt. I forbindelse med fremlæggelse af budgetforslaget i starten af maj 2009, samt vedtagelse af budgettet i oktober vil taksterne blive genberegnet ud fra de foreliggende budgetgrundlag for 2010.

Som det ses af Tabel 4, kan de 22,4 – 28,8 mio. kr. finansieres ved at hæve forældrebetalingsandelen på børnehaverne til mellem ca. 27,7 til 28,5 %. (Taksten vil falde på vuggestuerne som en konsekvens af at der udtrækkes 12 kr./barn/dag på vuggestuerne)

2) Ved et tilbud om fuld forplejning på vuggestuerne og frokost eksklusiv øvrig forplejning på børnehaverne, er der behov for at finansiere mellem 46,3 og 52,7 mio. kr.

Som det ses af Tabel 4, er en stigning af forældrebetalingstaksten på børnehaverne til 30 % ikke tilstrækkelig til at finansiere ordningen, hvorfor det også vil være nødvendigt at hæve forældrebetalingsprocenten på vuggestuerne med til mellem 25,4 og 26,0 % (Det forventes dog, at beregningsmæssige ændringer i det tekniske regneark vil kunne friholde vuggestueforældrene fuldstændigt)

3) Ved et tilbud om fuld forplejning på både vuggestuer og børnehaver, er der behov for at finansiere mellem 83,3 og 89,2 mio. kr.

Af Tabel 3 og 4 ses, at der udover nødvendigheden af at hæve forældrebetalingsprocenten på børnehaverne til 30 % også vil være et behov for hæve forældrebetalingsprocenten på vuggestuerne til mellem 28,5 og 29,0 % (Denne procentsats forventes dog at kunne nedbringes ved beregningsmæssige ændringer i det tekniske regneark)

Den manglende DUT-kompensation medfører, at de betalende forældre kommer til at betale for de økonomiske fripladser og søskenderabatten. At lade de betalende forældre betale for de økonomiske fripladser er aldrig set før og en løsning kunne

Frokost (ekskl. øvrig forplejning)	VG: -27,5 til -29,5 mio. kr. BH: 54,4 til 60,0 mio. kr.	22,4 til 28,8 mio. kr.	BH hæves til n
Takststigning vuggestuer		-	
Takststigning børnehaver		-	ca
Kombination (VG "fuld kost" og BH "frokost ekskl. øvrig forplejning")	VG: 0 til 2,0 mio. kr. BH: 54,4 til 60,0 mio. kr.	46,3 til 52,7 mio. kr.	BH hæves til 30 % 25,4 og 26,0 %
Takststigning vuggestuer		-	c
Takststigning børnehaver		-	
Fuld forplejning	VG: 0 til 2,0 mio. kr. BH: 97,9 til 103,5 mio. kr.	83,3 til 89,7 mio. kr.	BH hæves til
Takststigning vuggestuer		-	ca
Takststigning børnehaver		-	

Table 5 - Driftsøkonomi og finansiering uden DUT

(Takststigningen er baseret på et skøn, (tabel 3 og 4) den endelige takst vil ændre sig når midlerne til mad tilføres institutionernes budgetter)

Tabel 6 – Driftsøkonomi og finansiering med DUT

(Denne tabel viser størrelsen af den manglende DUT-kompensation, og viser ligeledes finansieringsbehovet fra forældrebetalingen i tilfælde af DUT-kompensation)

Frokost (ekskl. øvrig forplejning)	VG: -27,5 til -29,5 mio. kr. BH: 54,4 til 60,0 mio. kr.	22,4 til 28,8 mio. kr.	= 9,9 til 11,7 mio. kr. ⁸
Kombination (VG "fuld kost" og BH "frokost ekskl. øvrig forplejning")	VG: 0 til 2,0 mio. kr. BH: 54,4 til 60,0 mio. kr.	46,3 til 52,7 mio. kr.	= 18,8 til 21,4 mio. kr. ⁹
Fuld forplejning	VG: 0 til 2,0 mio. kr. BH: 97,9 til 103,5 mio. kr.	83,3 til 89,7 mio. kr.	= 31,5 til 33,1 mio. kr. ¹⁰

Appendiks 1 – Driftsøkonomi beregninger

- 1) Den mest simple model omfatter udelukkende frokost på både vuggestuer og børnehaver. I dette scenarie organiserer institutionerne/forældrene selv den øvrige forplejning (evt. ved forældrebetaling eller medbragt mad) (bilag 1).

Ved en pris på 27 kr./barn/dag til frokost

Da vi forudsætter at vuggestuerne allerede tilbyder fuld forplejning, kunne man trække de 12 kr. pr. barn/dag til øvrig forplejning ud af vuggestuebudgetterne.

Dette ville give en besparelse på:

¹ For alle takststigninger gælder, at tallet vil ændre sig, når børnehavebudgetterne bliver tilført henholdsvis 54,4 til 60,0 mio. kr. eller 97,9 til 103,5 mio. kr., og når der vuggestuebudgetterne bliver trukket mellem 27,5 og 29,5 mio. kr.

^{2, 3, 4, 5, 6} Se 1

$$\begin{aligned}
 12 \text{ kr.} * 10.684 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 29.487.840 \text{ kr.} \\
 &\underline{-5.602.690 \text{ kr.}} \\
 &= 23,9 \text{ mio. kr.}
 \end{aligned}$$

(når der trækkes penge ud, falder forældrebetalingen med 19 % af det beløb der trækkes ud)

Børnehaverne skulle have tilført 27 kr. pr. barn/dag og have trukket den øvrige forplejning på 12 kr. pr. barn/dag ud.

Dette ville medføre at børnehaverne skulle tilføres:

$$\begin{aligned}
 15 \text{ kr. pr. barn/dag} * 15.759 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 54.368.550 \text{ kr.} \\
 &\underline{- 8.073.730 \text{ kr.}} \\
 &= 46,3 \text{ mio. kr.}
 \end{aligned}$$

(tilførslen af 15 kr. pr. barn/dag giver automatisk en øget forældrebetaling på 14,85 % af det tilførte beløb og derfor er finansieringsbehovet mindre)

$$\begin{aligned}
 \text{Samlet ville det give et finansieringsbehov på:} & 46,3 \text{ mio. kr.} \\
 &\underline{-23,9 \text{ mio. kr.}} \\
 &= \mathbf{22,4 \text{ mio. kr.}}
 \end{aligned}$$

Ved en pris på 30 kr./barn/dag (udbud)

Da vi forudsætter at vuggestuerne allerede tilbyder fuld forplejning, kunne man trække de 9 kr. pr. barn/dag til de 2.897 børn (uden Prod. Køk) og 12 kr. pr. barn/dag fra de 7787 børn (med prod. Køk.) med til øvrig forplejning ud af vuggestuebudgetterne.

Dette ville give en besparelse på:

$$\begin{aligned}
 9 \text{ kr.} * 2.897 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 5.996.790 \text{ kr.} \\
 12 \text{ kr.} * 7787 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 21.492.120 \text{ kr.} \\
 &\underline{-1.139.390 \text{ kr.}} \\
 &\underline{-4.083.503 \text{ kr.}} \\
 &= 22,3 \text{ mio. kr.}
 \end{aligned}$$

(når der trækkes penge ud, falder forældrebetalingen med 19 % af det beløb der trækkes ud)

Børnehaverne skulle have tilført 30 kr. pr. barn/dag til 8.179 børn (uden Prod. Køkkener) og 27 kr. pr. barn/dag til 7580 børn (Med

---

⁷ DUT kompensationen burde være 24,47 % for VG og 40,57 % for BH grundet økonomiske fripladser og søskenderabat.

⁸ BH: 24,4 mio. kr. * 40,57 % til 28,8 mio. kr. * 40,57 %

⁹ BH: 46,3 mio. kr. * 40,57 % til 52,7 mio. kr. * 40,57 %

¹⁰ BH: 69,3 mio. kr. * 40,47 % = 28,1 mio. kr. / VG: (14 mio. kr. * 24,47 % = 3,4 mio. kr.) til (20,4 mio. kr. * 24,47 % = 5,0 mio. kr.)

prod. Køkkener) og have trukket den øvrige forplejning på 12 kr. pr. barn/dag ud.

Dette ville medføre at børnehaverne skulle tilføres:

18 kr. pr. barn/dag * 8.179 børn * 230 dage = 33.861.060 kr.
15 kr. pr. barn/dag * 7.580 børn * 230 dage = 26.151.000 kr.
– 5.028.367 kr.
– 3.883.424 kr.
= 51,1 mio. kr.

(tilførslen af 15 og 18 kr. pr. barn/dag giver automatisk en øget forældrebetaling på 14,85 % af det tilførte beløb og derfor er finansieringsbehovet mindre)

Samlet ville det give et finansieringsbehov på: 51,1 mio. kr.
–22,3 mio. kr.
= **28,8 mio. kr.**

- 2) En kombinationsmodel kunne være, at vuggestuerne beholder deres fulde forplejning og at der udelukkende indføres frokost på børnehaverne. Ved denne løsning kunne den øvrige lægges ud i forældrebetalte madordninger.

Ved en pris på 27 kr./barn/dag

Dette scenarie ville føre til at børnehaverne skulle tilføres:

15 kr. pr. barn/dag * 15.759 børn * 230 dage = 54.368.550 kr.
– 8.073.730 kr.
= **46,3 mio. kr.**

(tilførslen af 15 kr. pr. barn/dag giver automatisk en øget forældrebetaling)

Ved en pris på 30 kr./barn/dag

Dette scenarie ville føre til at vuggestuerne skulle tilføres:

3 kr. pr. barn/dag * 2.897 børn * 230 dage = 1.998.930 kr.
– 379.797 kr.
1,6 mio. kr.

Dette scenarie ville føre til at børnehaverne skulle tilføres:

18 kr. pr. barn/dag * 8.179 børn * 230 dage = 33.861.060 kr.
15 kr. pr. barn/dag * 7.580 børn * 230 dage = 26.151.000 kr.
– 5.028.367 kr.
– 3.883.424 kr.
= 51,1 mio. kr.

(tilførslen af 18 kr. pr. barn/dag giver automatisk en øget forældrebetaling)

Samlet omkostning ved en pris på 30 kr./barn/dag:
51,1 mio.kr
+1,6 mio. kr.

= 52,7 mio. kr.

- 3) Et tredje scenarie kunne være at indføre fuld forplejning på børnehaver og bibeholde den fulde forplejning på vuggestuerne.

Ved en pris på 27 kr./barn/dag

I dette tilfælde ville man skulle tilføre børnehaverne 27 kr. pr. barn/dag til frokost, og omkostningen ville være:

$$\begin{aligned} 27 \text{ kr. pr. barn/dag} * 15.759 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 97.863.390 \text{ kr.} \\ &\underline{- 14.532.713 \text{ kr.}} \\ &= \mathbf{83,3 \text{ mio. kr.}} \end{aligned}$$

(tilførslen af 27 kr. pr. barn/dag giver automatisk en øget forældrebetaling)

Ved en pris på 30 kr./barn/dag

De vuggestuebørn der ikke har produktionskøkken vil skulle have tilført ekstramidler hvis prisen er 30 kr. pr. barn/dag:

$$\begin{aligned} 3 \text{ kr. pr. barn/dag} * 2.897 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 1.998.930 \text{ kr.} \\ &\underline{- 379.797 \text{ kr.}} \\ &= 1,6 \text{ mio. kr.} \end{aligned}$$

I dette tilfælde ville man skulle tilføre børnehaverne 27 kr. pr. barn/dag til frokost til de børn der har prod. Køk. Og 30 kr. pr. barn/dag for børn uden prod. Køk., og omkostningen ville være:

$$\begin{aligned} 30 \text{ kr. pr. barn/dag} * 8.179 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 56.435.100 \text{ kr.} \\ 27 \text{ kr. pr. barn/dag} * 7.580 \text{ børn} * 230 \text{ dage} &= 47.071.800 \text{ kr.} \\ &- 8.380.612 \\ &\underline{- 6.990.162 \text{ kr.}} \\ &= 88,1 \text{ mio. kr.} \end{aligned}$$

(tilførslen af 30 kr. pr. barn/dag giver automatisk en øget forældrebetaling)

Samlet omkostning ved en pris på 30 kr./barn/dag:

$$\begin{aligned} &88,1 \text{ mio. kr.} \\ &\underline{+ 1,6 \text{ mio. kr.}} \\ &= \mathbf{89,7 \text{ mio. kr.}} \end{aligned}$$